

Stres birikimi

Depremelerin, fay hatlarında stres (gerilim, basınç) birikimlerinin boşalması sonucu ortaya çıktığı bilinir. Depremler, tektonik levhalarda belki de 100 yılda gerçekleşebilecek hareketin bir anda toptan gerçekleşmesine yol açar. Peki toplumsal fay hatlarında benzer birikim-boşalma süreçleri yaşanmıyor mu acaba? Gezi direnişinin öngörülmedik kendiliğindenliği, kitleselliği, direnci ve süresi, tam da bunun örneğini oluşturmuyor muydu? Tıpkı 15-16 Haziran 1970 işçi direnişi gibi.

Peki Arap Baharı'nın öncüleri olan Tunus ve Mısır ayaklanmaları ne ölçüde böyle kendiliğinden enerji boşalmalarıydı? Bize göre, başlangıçta büyük ölçüde böyleydi. Sonrası ayrı hikaye.

Libya ve Suriye'nin, Afganistan ve Irak örnekleriyle benzerlikler taşıyarak, emperyalizmin dış müdahaleleri sonucu yıkıma uğratılmaları ve bunun için İslami cihadçı örgütler üzerinden vekalet savaşlarına konu edilmeleri daha farklı bir gelişme. Ancak bunlarda dahi yerel ve küresel çapta ortaya çıkan basınç birikimleri, yanlış/ çarpıtılmış kanallara aksa dahi, emperyalizmin doğrudan denetimi dışına da çıkan mecralara da sapmıyor mu? Örneğin, Saddam'a bağlı güçlerin, ABD işgaliyle yaşanan büyük aşağılanma sonrasında IŞİD saflarında yer almasını veya emperyalizmin kibirli müdahalelerinin IŞİD'in yerel egemenliği veya Ortadoğu dışındaki katliamları için dünya çapında cihadçı militan devşirmesini kolaylaştırıcı sosyolojik etkilerini hiç mi hesaba katmayacağız?

Emperyalizm, hem terörü esas mücadele biçimi olarak kullanan örgütleri (El Kaide, IŞİD, vb.), hem de "teröre karşı savaş stratejisini" kendisi için birer mekan düzenleme aracı olarak kullandığı ölçüde, kendi denetiminden her an çıkabilecek süreçleri de hazırlıyor demektir. 10 Ekim Ankara katliamından tam 3 gün sonra (Paris katliamından da tam bir ay önce), selefi cihadçılığın beşiği olan ve (Türkiye ile birlikte) Suriye'deki cihatçı örgütlerin açık veya örtük destekçisi olan bir Suudi Arabistan'dan 10 milyar Avroluk kontratla dönen Fransa Başbakanı Valls'in "Hükümet, işletmelerimiz ve istihdam için bu kaynağı harekete geçirdi" (Serge Halimi, Le Monde Diplomatique, Kasım 2015) gibi bir başarı twiti atabilmesi, bir politik körlüğün ifadesi değil mi? Ortadoğu'nun en çürümüş, en yobaz rejimiyle işbirliği yaparak seküler bir Esad rejimi üzerine çullanan laik Fransa'nın herhangi bir iç tutarlılığından söz edilebilir mi? Sonra da IŞİD cihatçıların Fransa'daki yaşam tarzına saldırdığını söyleyeceksiniz. Doğru ama eksik. Suriye'deki inançlara ve etnik kimliklere saygılı bir rejime ve onun koruduğu yaşam tarzına saldırttığınız (ve en "ılımlısı" dahi cihatçı olan) Ortaçağ fanatiklerinin birgün kendi üzerinize sıçrayacağını tahmin edememek bir mazeret olabilir mi?

İŞİD sonuçta fiziki varlık olarak konumlandığı Suriye ve Irak sahasından kovulabilir. Belki Boko Haram da Sahra-altı Afrika'dan. (Ama Afganistan ve Pakistan örneklerinde El Kaide'yi kazımak pek zor). Peki ama böylece sorun çözülmüş mü olur, yoksa diğer ülkeler çok daha fazla cihatçı terör tehdidinin menziline mi girmiş olur?

İŞİD'in, Rusya'nın başarılı operasyonlarıyla başedemeyince, son 1,5 aydır çaresizlik içinde peşpeşe suikast saldırılarına girişiyor olması bir vakıa. Bugünlerde AB'nin başkenti Brüksel'de İŞİD'in kimyasal ve biyolojik saldırılara girişme olasılığına karşı sıkıyönetim altında önlemler alınıyor. Ne kadar alınabilir ayrı konu; ama kendi hakimiyet alanında sıkışan İŞİD'in, kimyasal/biyolojik silahlara başvurması demek ki uzak ihtimal değil. Peki 2013'te ABD ve Fransa'nın Suriye'ye karasal harekât yapma planını durdurabilmek adına Rusya'nın girişimiyle Esad rejiminin kimyasal silahlardan arındırılmasından sonra İŞİD'in Suriye'de sarin gazı kullandığına dair çok sayıda kanıt nasıl açıklanacak? Bu gazın hammaddeleri acaba hangi iğrenç işbirlikleri sonucunda bu örgütün eline geçti? Bunun arkasında söylendiği gibi Türkiye de var mı?

Türkiye'de İŞİD sempatzanlığının artışı, siyasal İslam ideolojisini temsil eden iktidar biçiminden kuşkusuz ayrı düşünülemez. Ayrıca, Ortadoğu'da mezhepçi politikaların bir aracı olarak İŞİD gibi örgütlere gösterilen hoşgörünün de kitlelerce sezilmiyor olması mümkün değil. Suruç ve Ankara katliamları, başka nedenlerle birleşerek, seçimlerde iktidar partisinin lehine çalışmış olabilirse de, İŞİD'in Türkiye operasyonlarını arttırmasının beklendiği bir süreçte acaba yeni bir toplumsal stres birikiminin yolu da açılmış olmayacak mı?

14. ULUSAL SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi'nin ondördüncüsü 23-25 Kasım tarihlerinde ODTÜ'de toplanıyor. Dün başlayan Kongre'de Prof. Cem Eroğlu'nun "Marksizm ve Birey Sorunsalı" başlığını taşıyan bildirisi, bu bilim kongrelerinin en iyi açılış bildirilerinden biriydi. Kongre bu yıl katılım rekorunu kırarak 100 oturumda (aynı anda 8-10 paralel oturum düzenlenerek) 400 bildiriye tartışacak. Bu bildirileri hazırlayan her yaş ve cinsten sosyal bilimcilerin sayısı ise 500'ün üzerinde. (Genç Sosyal Bilimciler Ödülü ile Behice Boran Özel Ödülü'ne değer görülen 7 genç araştırmacıdan 6'sının kadın olması ayrıca dikkate değer). Sosyal bilimlerin her alanını kesen ve her konuyu serbestçe tartışan bu Kongrelerin en önemli özelliği, herhangi bir ekonomik veya siyasal iktidar odağına bağımlı olmayan Türk Sosyal Bilimler Derneği tarafından düzenlenmesidir. Kongrelerin hep ODTÜ'de düzenleniyor olmasına bakarak "seçkinlik" izlenimi de edinilmemelidir, çünkü Türkiye'nin bütün üniversitelerini ve akademisyenlerini ve bütün sosyal bilim alanlarını olabilecek en özgür tartışma ortamında (kuşkusuz titiz bir ayıklama da yaparak) buluşturan Türkiye'nin en uzun soluklu tek sosyal bilimler kongresidir söz konusu olan. O halde bugün ve yarınki oturumları

kaçırmayın derim.

haber.sol.org.tr/yazarlar/oguz-oyan/stres-birikimi-137154